

Nr 148.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående kom-
pensation till Marstrands stad i anledning av skepps-
gossekårens indragning; given Stockholms slott den
25 februari 1938.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av stats-
rådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att
bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departements-
chefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Janne Nilsson.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i stats-
rådet å Stockholms slott den 25 februari 1938.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIG-
FORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENBEL, FORSLUND.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Nilsson anför:

Sedan Marstrands stad i en den 26 oktober 1936 dagtecknad skrift gjort
underdånig framställning bland annat därom, att staden måtte såsom kom-
pensation för den av statsmakterna beslutade indragningen av skeppsgosse-

Bihang till riksdagens protokoll 1938. 1 saml. Nr 148—149.

527 38

kåren erhålla dels äganderätten till viss kronan tillhörig av skeppsgossekåren disponerad fastighet i Marstrand dels ock dispositionsrätten till viss byggnad, som för det dåvarande användes för skeppsgossekårens räkning, uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 13 maj 1937 åt arméförvaltningens fortifikationsdepartement att med staden upptaga förhandlingar och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande lämplig kompensation åt staden uti ifrågavarande hänseende.

I skrivelse den 3 januari 1938 har arméförvaltningens fortifikationsstyrelse till Kungl. Maj:t avgivit förslag i ämnet.

Innan jag går att redogöra för nämnda förslag, anser jag mig böra lämna en kortfattad redogörelse för kronans och Marstrands stads tidigare mellanhavanden i samband med en skeppsgossekårs förläggning till staden.

Beslut om förläggande av en skeppsgossekår till Marstrand fattades år 1906. I anslutning därtill gjordes från Marstrands stads sida icke annat åtagande än att staden skulle dels upplåta en fullt lämplig plats för förläggning av kasernfartyget Norrköping, å vilket inkvartering skulle beredas skeppsgossarna, dels ock utan ersättning upplåta stadens gymnastiklokal viss tid dagligen mot det att flottan deltog i kostnaderna för lokalens renhållning och uppvärmning.

Sedan kasernfartyget Norrköping befunnits mindre lämpligt för sitt nyssberörda ändamål, uppkom emellertid rätt snart fråga om huruvida kåren alltjämt borde vara förlagd till Marstrand. Förlägningsfrågan förblev svävande intill dess 1928 års riksdag i enlighet med av Kungl. Maj:t i proposition nr 128 till samma riksdag avgivet förslag beslöt, att kåren skulle kvarbliva i Marstrand och, sedan erforderliga tillbyggnads- och ändringsarbeten blivit verkställda, förläggas i land i Karlstens fästning samt att visst medelsbelopp finge tagas i anspråk för verkställande av vissa byggnadsarbeten. I sitt yttrande till statsrådsprotokollet vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t uttalade föredragande departementschefen, att han funne sig böra förorda kårens definitiva förläggning till Marstrand, dock under förutsättning att staden vidhölle vissa gjorda erbjudanden. De sakkunniga, vilkas utredning legat till grund för propositionen, hade i sitt den 19 oktober 1927 avgivna betänkande och förslag i ämnet meddelat, att stadsfullmäktige i Marstrand vid sammanträde den 7 januari 1927, under förutsättning att skeppsgossekåren komme att kvarbliva i Marstrand, beslutit erbjuda sig dels att genom ombyggnad utvidga och förbättra stadens gymnastiklokal, dels att anlägga idrottsplats, dels ock att anskaffa färskvatten till kasernfartyget Norrköping eller till fästningen, därest vattentillgången därstädes ej skulle vara tillräcklig. De sakkunniga hade därvid förutsatt, att det borde ankomma på marinförvaltningen att, innan förlägningsfrågan löstes i enlighet med de sakkunnigas förslag, med Marstrands stad träffa bindande uppgörelse rörande de förpliktelser staden vid kårens kvarblivande därstädes förklarar sig vilja ikläda sig eller som i övrigt av ämbetsverket prövades erforderliga och möjliga att uppnå.

I enlighet med av Kungl. Maj:t den 14 juni 1928 meddelat beslut upp-

gjordes sedermera förslag till avtal mellan kronan och staden, vilket för stadens räkning undertecknades den 24 augusti 1928. Enligt detta avtalsförslag, som jämlikt bestämmelse i detsamma skulle vara för staden bindande, sedan det antagits av stadsfullmäktige genom beslut, som vunnit laga kraft, samt vederbörligen undertecknats för stadens räkning, åtog sig staden

att vidtaga väsentliga förbättringar av stadens gymnastiklokal samt att hyresfritt tillhandahålla densamma minst fyra timmar dagligen efter chefens för skeppsgossekåren närmare bestämmande,

att garantera anläggandet av idrottsplats enligt vissa givna anvisningar, vilken idrottsplats kronan skulle i viss utsträckning äga kostnadsfritt disponera,

att vidtaga vissa närmare angivna anordningar för belysningen inom och utom fästningen samt att garantera visst maximipris för levererad elektrisk ström,

att medgiva att avloppsledningen från skeppsgossekårens kasernetablissemment finge utan kostnad för kronan anknytas till stadens avloppsledning, vilkens dimensioner skulle vid behov undergå behövlig förändring,

att garantera att all tvätt för skeppsgossekåren jämte därtill hörande personal skulle kunna utföras till skäliga priser, som »inklusive eventuella transportkostnader» under inga förhållanden överstege motsvarande priser för tvätt i Göteborg,

att, därest tillgången av vatten inom fästningen skulle visa sig otillräcklig, förse det av skeppsgossekåren disponerade kasernetablissemmentet därstädes med färskvatten i erforderlig mängd genom av staden anordnad vattenledning, med rätt för staden, om en sådan anordning skulle visa sig nödvändig, att, sedan vattenledningen färdigstälts, under den tid skeppsgossarna tjänstgjorde ombord använda vattnet i fästningen för stadens behov, i den mån det ej behövdes för kasernetablissemmentet, samt

att garantera att, så länge någon del av skeppsgossekåren vore förlagd till staden, minst fyra lämpliga lägenheter om 2—5 rum och kök funnes att hyra i staden för kårens räkning till priser, som ej överstege normalhyror i staden.

För de förpliktelser staden genom detta avtal åtagit sig och för de rättigheter staden tillförsäkrat kronan skulle staden icke uppbära någon ersättning.

Vissa från kronans sida påkallade mindre ändringar i det av stadsfullmäktige sålunda antagna avtalsförslaget godkändes sedermera av stadsfullmäktige den 20 december 1928, den 5 februari 1931 (innefattande i enlighet med ett av 1930 års riksdag uttalat önskemål skyldighet för staden att tillhandahålla dricksvatten för kåren, ej endast »färskvatten») och den 2 mars 1933.

I sin förut omnämnda skrift den 26 oktober 1936 har *Marstrands stad* anfört i huvudsak följande:

Från skeppsgossekårens personal hade Marstrands stad under kårens snart trettioåriga förläggning därstädes tillförts ej mindre än 12—14 procent — något varierande olika år — av vederbörliga skatteintäkter, och hade

staden under denna långa period i så hög grad blivit beroende av skatteinkomsterna från ifrågavarande personal, att en avveckling av kåren komme att medföra ett mycket allvarligt avbräck i stadens finanser, och detta bleve så mycket svårare att bemästra, som avvecklingen komme att så hastigt gå i verkställighet. Någon minskning i stadens utgifter efter kårens indragning kunde ej beräknas och några utsikter att få någon annan statlig institution förlagd till staden — i likhet med vad fallet varit i fråga om de flesta andra samhällen, vilka drabbats av tidigare militära indragningar — syntes ej föreligga. En omedelbar följd av kårens avveckling bleve därför, att stadens kvarvarande befolkning i skattehänseende komme att betungas med det skattebelopp, som influtit från kårens personal. År 1935 hade antalet skatte-kronor uppgått till 10,275 kronor 20 öre och av detta belopp hade 1,326 kronor 80 öre belöpt å kårens personal. Det borde ock bemärkas, att 1936 års uttaxering uppginge till 11 kronor per skattekrona.

Under år 1917 hade underhandlingar inletts med marinförvaltningen om inrättande av en laddningsstation för undervattensbåtar, vilka under denna tid hade sina övningar förlagda till Marstrandsfjorden och angränsande farvatten, med Marstrand som station. Då Marstrands oljedrivna elektricitetsverk ej kunde leverera behöflig kvantitet elektrisk energi till båtarna, hade underhandlingar upptagits med marinförvaltningen om att ämbetsverket med en tredjedel skulle deltaga i de till 88,000 kronor beräknade kostnaderna för elektricitetsverkets anslutning till Trollhätte kraftverk. Till dessa engångskostnader komme en årlig anslutningsavgift å 3,000 kronor, till vars bestående marinförvaltningen likaledes skulle bidra med en tredjedel. På grund av de avsevärt stegrade priserna å kablar och annan ledningsmateriel hade anläggningskostnaderna kommit att stiga från det ursprungligen beräknade beloppet — 88,000 kronor — till den för Marstrands stad oerhört höga summan av 198,385 kronor. Då anläggningen färdigställdt och energileveransen från Trollhättan i slutet av år 1918 tagit sin början, hade Marstrands stad fått meddelande om att myndigheterna ej längre reflekterade på att förlägga en laddningsstation för undervattensbåtar till Marstrand. Staden hade därför ensam fått bära samtliga kostnader för Trollhättetekraftens utnyttjande och sålunda gått miste om såväl kronans andel i anläggningskostnaderna och den årliga anslutningsavgiften som dess inköp av elektrisk energi, vilken även torde ha beräknats till en tredjedel av årsförbrukningen. Trots en hela tiden sedan år 1918 utgående avgift av 60 öre per kw — den högsta i landet — hade staden ändock en återstående skuld på den elektriska anläggningen å 118,871 kronor 52 öre. Till elektricitetsverkets inkomster hade kåren och dess personal under en följd av år bidragit med 12—15 procent. Närmast föregående år exempelvis hade inkomsterna uppgått till 60,489 kronor 74 öre, varav 7,879 kronor 85 öre eller således något mera än 13 procent från kåren.

För stadens fastighetsägare, handlande och hantverkare m. fl. komme indragningen av skeppsgossekåren att medföra en betydande nedgång i deras rörelse, då kårens personal — cirka 40 befattningshavare med sammanlagt något över 100 familjemedlemmar — utgjort en mycket köpstark del av befolkningen. Efter sommarsäsongen hade, sedan vintersillfisket för ett tjugotal år sedan alldeles upphört, under vinterhalvåret en död period i stadens näringsliv inträtt och det torde ligga i öppen dag, vilken stor betydelse kår-föreläggningen haft för nämnda kategorier av stadsbefolkningen. Att uppgiva några exakta siffror rörande dessa förhållanden vore ej möjligt. Enligt uppgift från skeppsgossekårens expedition utbetalades år 1935 i löner 135,502 kronor.

Sedan riksdagen år 1928 beslutat, att den till Marstrand förlagda skepps-

gossekåren skulle förbliva i Marstrand och anvisat 77,000 kronor till realiserande av uppgjort förslag till kasernbyggnad inom staden för skeppsgossekåren samt 1929 års riksdag beviljat ytterligare 177,600 kronor härtill, hade — såsom av det föregående inhämtas — avtal upprättats mellan kronan och Marstrands stad, enligt vilket staden åtagit sig vissa prestationer. De åtaganden, som staden sålunda förbundit sig till, hade varit högst betydande, då enbart kostnaden för anläggning av vattenledningen beräknats till 201,112 kronor.

Även om dessa åtaganden avsevärt komme att öka stadens skulder, hade stadsfullmäktige dock ansett sig böra godkänna det upprättade förslaget till avtal, då stadsfullmäktige räknat med en varaktig förläggning av kåren till Marstrand. Emellertid hade det ovan omnämnda kasernbygget ej blivit påbörjat, sedan försvarskommissionen den 21 november 1931 hos Kungl. Maj:t hemställt, att med detsamma måtte tillsvidare anstå i avvaktan på kommissionens förslag. Att staden det oaktat haft berättigad anledning hoppas, att kasernbygget skulle komma till utförande, framginge av att vissa av marinförvaltningen uppgjorda förslag till ändringar i ovannämnda avtal först så sent som den 30 januari 1933 kommit staden tillhanda.

Av denna redogörelse och av handlingarna i ärendet syntes klart framgå, att staden ej gjort några svårigheter och ej heller undandragit sig de tyngsta förpliktelser för att 1928 års riksdagsbeslut skulle kunna realiseras. Även om staden ej behövt fullgöra sina avtalade ekonomiska förpliktelser, hade detta långa ovisshetstillstånd förorsakat, att staden tvingats uppskjuta avgörandet av frågor, vilkas lösning varit önskvärd och efter beslutet om kärndragningen blivit det i ännu högre grad för att icke säga oundgängligen nödvändig för stadens framtida utveckling.

I oktober 1932 hade staden erbjudits att köpa badinrättningen därstädes, enär dåvarande ägaren ej längre ansett sig kunna driva rörelsen. Då köpesumman bestämts till 125,000 kronor och staden måst nedlägga högst avsevärda belopp för att kunna driva badortsrörelsen, hade något avgörande ej kommit till stånd. Denna fråga vore emellertid av så vital betydelse för staden, att den måste lösas. Vid diskuterandet av de preliminära förslag, som förelegat, hade framkommit, att det skulle vara i högsta grad önskvärt, att staden kunde förvärva den av kronan ägda fastigheten kvarteret Fredriksborg nr 1, som låge förmånligt till i omedelbar närhet av nuvarande badhusanläggningar och av sakkunniga ansåges behöflig för ett utvidgat modernt badortsetablissemang.

En sedan länge och av alla både ortsbor och badgäster påtalad brist vore avsaknaden av vattenledning. Då tillräcklig tillgång på färskvatten för stadens och badortens behov ej finnes på Marstrandön, hade föreslagits, att vatten skulle föras i ledningar från den närbelägna Koön. Detta jämte de svåra markförhållandena i staden förorsakade stora kostnader, vilka gjort, att staden dittills ej sett sig i stånd att anlägga den för badorten absolut nödvändiga vattenledningen. Härtill hade ock bidragit, att marinförvaltningen ej undertecknat det sedan 1928 av stadsfullmäktige antagna förslaget till avtal, vilket uppgjorts i samråd med av marinförvaltningen utsedda underhandlare.

Efter upprepade framställningar från statens folkskoleinspektör, att staden skulle vidtaga åtgärder för undanröjandet av nu förekommande duplicering vid skolarbetet, hade staden utarbetat förslag till ombyggnad av sitt folkskolehus. Då skeppsgossekårens skollokaler i den till Karlstens fästning hörande s. k. yttre kasernen efter indragningen komme att stå obegagnade, skulle staden kunna ordna lokalfrågan för sina skolor utan ombyggnad och utan större kostnader, om staden finge dispositionsrätten till skeppsgossekårens skollokaler.

Av det anförda syntes med all tydlighet framgå, att Marstrands stad på grund av skeppsgossekårens indragning råkat uti ett i högsta grad bekymmersamt läge. Hädanefter komme badortsrörelsen att bliva stadens förnämsta inkomstkälla. Men för att hävda sig i den allt skarpare konkurrens, som på senare år uppstått badorter emellan, och för att upparbeta badortsanläggningarna ur den lägervall, vari de av den alltmera krävande badgästpubliken ansåges befinna sig, stode staden inför det ofrånkomliga att så snart som möjligt lösa badortsfrågan. Det vore emellertid omöjligt för staden att ensam bära de därmed förenade kostnaderna, i all synnerhet som stadens ekonomi på grund av skeppsgossekårens indragning ytterligare i så avsevärd grad försvagats.

Staden nödgades därför hos Kungl. Maj:t göra framställning om ekonomiskt vederlag för förlusten av skeppsgossekåren i sådan omfattning, att i första hand badortsfrågan kunde lösas.

Under återopande av det anförda hemställde Marstrands stad *dels* att Kungl. Maj:t måtte låta utföra anläggningen av vattenledning i staden enligt visst upprättat förslag såsom statligt reservarbete, *dels* att staden utan vederlag måtte erhålla äganderätten till oförmälda fastighet kvarteret Fredriksborg nr 1 i Marstrand, *dels ock* att staden måtte erhålla dispositionsrätt till den till Karlstens fästning hörande s. k. yttre kasernen.

I sin inledningsvis berörda skrivelse den 3 januari 1938 har *arméförvaltningens fortifikationsstyrelse* anført i huvudsak följande:

Det första skälet, som staden förebragt till stöd för sin anhållan om kompensation, vore minskade skatteintäkter. I detta sammanhang finge fortifikationsstyrelsen meddela, att enligt från Marstrands drätselkammare den 6 juli 1937 lämnad uppgift den av stadsfullmäktige för samma år beslutade uttaxeringen vore 10 kronor 50 öre per skattekrona. Någon vidare minskning i stadens allmänna utgifter torde icke kunna beräknas inträda. Den minskade skatteinkomsten för staden skulle alltså kunna beräknas till omkring 14,000 kronor. Kapitaliserat efter 4 procent motsvarade detta belopp en summa av omkring 350,000 kronor och kapitaliserat efter 3 procent en summa av omkring 465,000 kronor. Stadens direkta förlust på grund av minskade skatteintäkter skulle alltså kunna uppskattas till i runt tal 400,000 kronor.

Vidare hade från stadens sida såsom skäl för vederlag andragits beräknade men uteblivna bidrag från kronans sida till inrättande och drift av en laddningsstation för undervattensbåtar jämte avgifter för förbrukad energi från stationen. Emellertid ville det synas fortifikationsstyrelsen som om det nu ifrågavarande av staden återopade skälet för kompensation ej hade närmare sammanhang med skeppsgossekårens indragning, då detsamma grundade sig på omständigheter, som oberoende därav förekommit.

Att stadens fastighetsägare, handlande och hantverkare m. fl. genom indragningen komme att få vidkännas inkomstminskning anfördes ytterligare som stöd för stadens framställning. Att en allvarlig inkomstminskning för en del av stadens befolkning komme att bliva en följd av indragningen, syntes fortifikationsstyrelsen uppenbart. Några beräkningar syntes emellertid därvidlag knappast låta sig göra.

Från stadens sida anfördes vidare såsom skäl den skada, som uppstått genom att förlägningsfrågan hållits svävande. Vad staden i detta avsnitt av sin framställning anført förefölle fortifikationsstyrelsen vara värt beaktande. Särskilt syntes det styrelsen härvid vara av betydelse att, sedan

beslut av statsmakterna fattats om skeppsgossekårens kvarblivande i Marstrand, staden under en lång följd av år hållits bunden vid för stadens del ensidigt gällande avtalsförslag, innefattande åtaganden från stadens sida av för densamma betydande ekonomisk innebörd, till dess omsider statsmakterna ändrat sitt beslut. Visserligen hade staden ej behövt fullgöra de åtagna förpliktelserna. Fortifikationsstyrelsen hade sålunda vid förfrågan erhållit den uppgiften, att i sådant avseende andra åtgärder ej vidtagits än att värmeledning införts i gymnastiklokalen för en kostnad av 3,300 kronor, varav en tredjedel ansåges böra ankomma på kronan, en utgift, som väl finge anses hava varit nödvändig oavsett skeppsgossekårens kvarblivande i staden och vara av mindre betydelse i förevarande sammanhang. Däremot måste stadens handlingsfrihet i för densamma betydelsefulla ekonomiska frågor under denna långa tid hava varit inskränkt på ett synnerligen menligt sätt. Att i penningar uppskatta den skada staden härigenom lidit läte sig givetvis icke göra.

Enligt vad fortifikationsstyrelsen inhämtat hade det i stadens skrivelse berörda inköpet av badinrättningen kommit till stånd under år 1937 för en köpeskilling av 85,000 kronor. För åstadkommande av förutsättningar för bedrivande av modern badortsrörelse i större skala syntes vederbörande ha tänkt sig att å den kronan tillhöriga fastigheten nr 1 i kvarteret Fredriksborg anlägga en större restaurangbyggnad. Å fastigheten vore uppförd en större bostadsbyggnad, det så kallade kommandantshuset, tidigare använt såsom bostad åt chefen för skeppsgossekåren. Fastigheten hade ett taxeringsvärde av 29,500 kronor, varav 9,500 kronor beräknats såsom markvärde och 20,000 kronor såsom byggnadsvärde. Fastighetens verkliga värde emellertid vara väsentligt större. Enligt uppgift skulle tomtpriserna i Marstrand variera mellan 8 kronor och 2 kronor per kvadratmeter. Fortifikationsstyrelsens domänofficer ansåge, att man i nu föreliggande fall borde räkna med ett tomtvärde av minst 10,000 kronor och ett byggnadsvärde av 30,000 kronor, tillhoppa alltså omkring 40,000 kronor. Något behov av fastigheten för statligt ändamål hade fortifikationsstyrelsen sig icke bekant och någon anledning i öfrigt att i kronans hand behålla äganderätten till densamma syntes icke föreligga. Styrelsen ansåge därför densamma utgöra ett lämpligt kompensationsobjekt.

Vad därefter beträffade dispositionsrätten till »yttre kasernen» ansåge fortifikationsstyrelsen ifrågavarande byggnad kunna för statens vidkommande väl undvaras. En uthyrning av densamma till enskilda torde icke kunna ske utan vidlyftiga omändringsarbeten. Vid sådant förhållande ansåge sig fortifikationsstyrelsen böra tillstyrka, att den begärda upplåtelsen finge ske. Densamma syntes böra äga rum utan ersättning — vilket väl finge antagas vara från stadens sida avsett — men å andra sidan icke böra medgivas för all framtid utan tillsvidare eller för en längre men begränsad tidrymd, exempelvis 10 år, med automatisk förlängning för lika långa perioder, därest ej uppsägning skedde senast ett år före en periods utgång.

Av det anförda framginge, att de av Marstrands stad sålunda gjorda anspråken på ersättning för skeppsgossekårens indragning vore synnerligen måttfulla i förhållande till de förluster, staden och dess innebyggare komme att åsamkas genom indragningen. Fortifikationsstyrelsen ansåge också de av staden föreslagna särskilda kompensationsobjekten lämpliga. Något annat förslag beträffande ersättning till staden hade styrelsen icke att framlägga. Styrelsen hemställde därför — förutom att den planerade vattenledningen måtte komma till utförande på statens bekostnad — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att fastigheten nr 1 i kvarteret Fredriksborg i Marstrand finge utan ersättning med äganderätt överlätas till Marstrands

stad, varvid med fånget förenade kostnader borde gäldas av staden, samt att upplåtelse av »yttre kasernen» finge ske på sätt av styrelsen föreslagits.

I ärendet har *marinförvaltningen* den 20 januari 1938 avgivit utlåtande och därvid anført, att ämbetsverket beträffande stadens anhållan om äganderätten till fastigheten nr 1 i kvarteret Fredriksborg samt dispositionsrätten till »yttre kasernen» intet hade att erinra mot vad arméförvaltningens fortifikationsstyrelse i denna del av ärendet hemställt.

Slutligen har *riksantikvarieämbetet* i utlåtande i ärendet den 31 januari 1938 erinrat därom, att exteriören till »yttre kasernen» vore upptagen på den av Kungl. Maj:t den 25 januari 1935 fastställda förteckningen över sådana staten tillhöriga byggnader av kulturhistoriskt värde, vilka icke finge förändras utan Kungl. Maj:ts medgivande. Därest dispositionsrätten till nämnda byggnad på viss tid upplättes till Marstrands stad, förutsattes därför att staden icke utan Kungl. Maj:ts medgivande företoge förändringar av byggnadens exteriör. Beträffande övriga i föreliggande handlingar berörda spörsmål föreläge icke skäl till särskilda yrkanden från riksantikvarieämbetets sida.

*Departements-
chefen.*

Av den lämnade redogörelsen lär framgå, att Marstrands stad icke fått vidkännas några mera avsevärda ekonomiska uppoffringar för ordnandet av skeppsgossekårens förläggning till staden. De förpliktelser, som staden på sin tid åtog sig för genomförande av 1928 års riksdagsbeslut i fråga om en skeppsgossekårs fortsatta förläggning till staden, hava — på ett betydelselöst undantag när — till följd av förlägningsfrågans sedermera ändrade läge icke behövt fullföljas. Emellertid torde vissa billighetsskäl få anses tala för att staden och dess invånare erhålla någon kompensation för de olägenheter av ekonomisk art, som skeppsgossekårens indragning onekligen medför för dem. På sätt fortifikationsstyrelsen anført kan den minskning i skatteintäkter för staden, som därav blivit en följd, uppskattas till ett kapitaliserat belopp av omkring 400,000 kronor. Vidare innebär naturligen kårens upphörande ett icke oväsentligt avbräck i det lilla samhällets kommersiella liv. Som särskilt skäl för att staten träder emellan lär ock kunna åberopas den omständigheten, att skeppsgossekårens förlägningsfråga under en lång tidsperiod från statens sida hållits svävande, under det staden ensidigt varit bunden vid åtagna förpliktelser av vittgående ekonomisk natur.

Vad då till en början beträffar stadens hemställan om utförande på statens bekostnad av en ny vattenledningsanläggning vill jag erinra därom, att nämnda fråga redan erhållit sin lösning i och med att Kungl. Maj:t genom beslut den 12 november 1937 på vissa angivna villkor beviljat Marstrands stad statsbidrag med 90 procent av styrkta verkliga kostnaden för utförande såsom kommunalt beredskapsarbete av vattenledningsanläggningen i fråga, dock högst 198,000 kronor, vilket statsbidrag staden enligt ett den 1 december 1937 till socialdepartementet inkommet bevis beslutat mottaga.

Vidkommande därefter stadens hemställan om att utan vederlag få å sig

överlåten äganderätten till den kronan tillhöriga fastigheten nr 1 i kvarteret Fredriksborg i Marstrand, lärer nämnda fastighet, som omfattar en areal av omkring 19 ar och vars tomt- och byggnadsvärde enligt fortifikationsstyrelsens domänofficers beräkning kan uppskattas till sammanlagt omkring 40,000 kronor, icke längre vara behöflig för försvarsväsendets räkning. Då icke heller i övrigt någon anledning lärer föreligga för kronan att i sin ägo behålla fastigheten i fråga, men densamma å andra sidan väntas komma att få stor betydelse för ordnandet av Marstrands badortsfråga och sålunda utgör ett lämpligt kompensationsobjekt i förevarande avseende, anser jag mig böra tillstyrka, att fastigheten utan ersättning med äganderätt överlämnas till staden, dock på villkor att med fånet förenade kostnader gäldas av staden.

Vad slutligen angår stadens hemställan om dispositionsrätt till den s. k. yttre kasernen inom Karlstens fästning för användande till skollokaler, synes intet vara att erinra däremot. Byggnaden torde nämligen icke längre erfordras för något statligt ändamål och en uthyrning av densamma till enskilda personer förutsätter utförande av vidlyftiga omändringsarbeten. Upplåtelsen, vilken såsom ingående i kompensationsuppgörelsen torde böra äga rum utan ersättning, synes emellertid icke böra ske för all framtid utan för en begränsad tidsperiod av till en början tio år med rätt till förlängning för lika långa tidsperioder, därest icke uppsägning sker senast ett år före en periods utgång. I likhet med riksantikvarieämbetet förutsätter jag, att staden icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande företaga förändringar av byggnadens exteriör.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att fastigheten nr 1 i kvarteret Fredriksborg i Marstrand må utan ersättning överlämnas till Marstrands stad på villkor, att staden vidkännes samtliga med fånet förenade kostnader,

dels ock att till Marstrands stad må i enlighet med ovan angivna grunder upplåtas dispositionsrätt till den s. k. yttre kasernen inom Karlstens fästning.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Carl-Axel Block.
